

pokreta. Avangardizam u Vojvodini — a pod tim pojmom podrazumevamo srodnost sa srednjeevropskim avangardnim pokretima — nije samo pitanje stila već shvatanja uloge pisca i fermentne uloge književnog dela u društvenom životu. Avangarda je, dakle, na sebe uvek preuzimala i ulogu društvenog punjenja. U slučaju malih zajednica treba istaći još i sledeće: aktivan odnos prema ubrzavanju tokova duhovnog i društvenog života i prisiljavanje na nove puteve. Za avangardna stremjenja dvadesetih godina bio je karakterističan upravo taj zahtev za totalizmom. Naše je ubeđenje da su se pisci tridesetih godina postepeno udaljavali od tog totalističkog zahteva, mada ih je vezivala manjinska sudbina i mada je društveni karakter bio prisutan u njihovom radu. Program radničkog pokreta časopisa HID označavao je jasan i određen put, ali je veoma simptomatično da HID nije uspevao da paralelno sa svojim političkim i socijalnim programom razvije i književnost iste vrednosti. Zbog toga, iako je sto puta istina da je jugoslovenska mađarska književnost u posleratnom periodu stupila u novu epohu upravo u znaku HIDA, ipak treba dalje istraživati činjenicu u kojoj su meri dela koja su nastala posle jednog kratkog vremena na sebi nosila one načelne ideje kojima je pečat davao HID. U koliko meri je duhovnost brojnih tada već priznatih pisaca vezana za duhovnost HIDA? Ova pitanja nas navode na konstataciju da je u predratnoj epohi individualni profil pojedinih pisaca često bio značajniji od programa časopisa oko kojeg su se okupili pisci. To bi se odnosilo i na pedesete godine s kojima se Bori, prirodno, nije bavio.

Imre Boriju sa ovom knjigom polazi za rukom da rasprši nekoliko takvih legendi koje su najradije širili upravo vojvođanski mađarski pisci. To je pitanje kulturnog nasleđa. Bori nam, naime, nije samo naučnom preciznošću dokazao da je u poslednjih pedeset godina pod ovim podnebljem postojao autonomni duhovni razvoj Mađara, već nam je pažnju skrenuo i na činjenicu da je ovde vekovima unazad tekao ne baš beznačajan duhovni rad. Bori je ove rezultate, naravno, samo skicirao, a temeljno proučavanje i publikovanje rezultata bio bi već zadatak jedne nove generacije naučnika.

Posebnu vrednost Borijeve istorije književnosti predstavlja njegovo zaista pažljivo proučavanje istorijskih veza u ovom kraju. Ovi elementi su izuzetno značajni za jugoslovensku mađarsku književnost. Setimo se samo časopisa Zoltana Čuke „Danas“, u kojem je već temeljno bila razrađena jedna bitna karakteristika jugoslovenske mađarske književnosti: da postoji i da se razvija na jednom poliglotskom jezičkom području. Svest o tome pratila je daljnji razvoj jugoslovenske mađarske književnosti. Zbog toga ni danas ne predstavlja slučajnost što je istraživanja u oblasti istorije uzajamnih odnosa i veza, kao i stremjenja mađarske, srpske i hrvatske avangarde obavio upravo Imre Bori, i to s takvim uspehom i rezultatima koji korisno mogu da prihvate kako mađarski, tako i srpski i hrvatski istoričari književnosti (Imre Bori: Mađarska, srpska i hrvatska avangarda, HID, 1970. broj 2. i 3.).

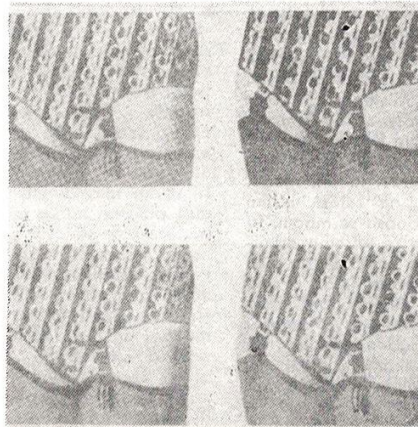
Na kraju treba da napomenemo i to da ovo delo Imre Borija nije značajno samo za duhovni život Mađara u Jugoslaviji. Ako se neko u budućnosti prihvati poduhvata da napiše istoriju književnosti jugoslovenskih naroda i narodnosti, taj će u knjizi Imre Borija naići na siguran i naučni izvorni rad. No, ova knjiga neće biti od značaja samo u sledećim godinama, ona je to već i danas. Ako, naime, govorimo o sadašnjosti vojvođanskih naroda i narodnosti, neophodno je i poznavanje njihove prošlosti. Ova knjiga je i u tom pogledu pionirska. A istraživanja Imre Borija korisna su i za mađarske istoričare književnosti.

¹⁾ Imre Bori: *Istorija jugoslovenske mađarske književnosti od 1918. do 1945.* Forum, Novi Sad, 1968.

(Preveo sa mađarskog
Jožef Varga)

srboljub mitić

CRNI ŠTAPIĆI

101,34 g — marusic ziuko

1.

ESAM ČOEK

Esam
Čoek
Seok
Čoek
Kost
Bela
Meso
Sivo
Esam
Čoek
Grub

Esam
Čoek
Seok
Čoek
Okom
Glad
Uvom
Plač
Esam
Čoek
Udan

Esam
Čoek
Seok
Čoek
Nebu
Tica
Žitu
Kiša
Esam
Čoek
Okat

Esam
Čoek
Seok
Umus
Orem
Umus
Be i
Biću
Esam
Čoek
Pust.

2.

DNI ZLI

Uvi
Men
Sna
Vir
Ubi
Men
San
Crn

Ubi
Men
Kam
Sur
Dan
Mrk
Uje
Men
Zub
Zao

Men
Grd
Sav
Taj
I u
Duh
Lep
I u
Lik
Siv
I u
Hod
Brz
I u
Vid
Šar

Jao
Men
Ubi
Men
Kob
Zla.

3.

ODOL

Na
Um
Mi
Ilg

Ne
Bi
Vo
Ja

Na
Od
Mi
Uz

Ne
Bi
At
Ja.